

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UKA2024/85

24.Okt.2024

Mariane Paviasen Jensen

Niuertarfinni iluanaaruteqartarneq pillugu inatsisissatut siunnersuummik Naalakkersuisut suliaqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasortaq Doris Jakobsen Jensen, Siumut)

Oqaaseqaat:

Inuit Ataqtigiinni siunnersuummut pingaarutilimmut oqallisigineqarluartariaqartumullu qujavugut oqaaseqarnissarput ima aallarniuteqarfigissavarput.

Nunatsinni inuuniarnikkut malinnaaniapiloorneq annertuumik ukiuni kingullerni atugarineqartoq ilungersunartuuvoq. Aningaasat naleerukkiartornerat oqaatigineqartartut coronap Ruslandip Ukrainimut saassussinerata, silallu pissusiata allanngoriartorneranik kinguneqartunik nioqqutissiat akitsorujussuarput.

Oqaatigineqartut ilagaat misissuisimanerup takutikkaa nunatsinni nioqqutissat akitsornerisa kinguneri nunanut allanut sanilliukkaani annikinnerusoq. Nunatut uagut avinngarusimanerput, nioqqutissallu suut tamangajaviisa nunanit allanit eqqussorneqartuarnertat ilungersunartuuvoq. Soriarsinnaanngitsutullu ililluta nioqqutissianik nunatta avataaneersunik pisiortortuarpugut.

Qinikkatut nioqqutissat akitsoraluttuinarnernerinut pisuutinneqartuarpugut. Uffali nioqqutissat akiinnut uagut akitsuusersuinikkut kisimi sunniuteqarsinnaasugut malinnaasullu ilisimaaraat qinigaaffiit siuliinni akitsuutinik assersuutigalugu sukkunut allanullu pilersitsiortorsimanermik annertuumik paaasugut. Akitsuutinilli paaagaluarnitta ajoraluartumik nioqqutissat nunanit allanit sunnersimaneqarnitta, nunanillu allanik isumalluuteqarluinnarnitta, nunanillu allanik pinngitsuuisinnaajunnaasimanitta kingunerisaanik akitsuutit piaraluarnernerini nioqqutissat akiinut annerusumik malunniutinngitsutut misinnarput.

Namminersulerniarnitsinni immitsinnut pilersornerunissamik siunartaqarnerput ajoraluartumik nerisassaqarniarnikkut annerusumik suli naalakkersuinikkut suliarineqanngilaq.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Inuit Ataqatigiit partiitut namminersulernissarput angorusuttojussuarput anguniartuarlugulu, isumaqarpugut namminersulissagutta minnerpaamik immitsinnut nunatta inuisa nunap nerisassaqtissinnaasagai ullumikkornit annertunerujussuarmik, ajornartorsiutaavoq nunatsinni nioqqtissat kalaalimineertukkatta akisuallaarnerujussuat.

Nammineq siunnersuuteqarnikuuvunga nunatsinni nioqqtissiat akiisa misissoqqissaarneqarnissaanik anguniagaqarlunga nioqqtisiallu nunatsinni suliarineqarsimasut akisuallaarnerisa annikillisarneqarnissaanik ujartuullunga, siunnersuut upernaq suliarisussaani kuugaluarparput peqquteqavissumillu ataatsiminermi matumani suliaralugu aatsaat aallartittussaavarput. Taakku saniatigut siunnersuut siusinnerusukku qaqinnikuusaq tassaavoq nioqqtissat neqit qallersuutissallu nammineq nunatsinni suliarineqartarlutik ingerlanneqarnissaanik anguniagaqarlunga neqit nunatta avataaniit tikiseriarlugit nunatsinni suliareqqillugit nioqqtissiorsinnaaneq nunatta iluani aningaasanik kaaviaartitanik annertusaataaginnarani ilisimasanik annerusunik pissarsiaqaatigisinnaagipput isumaqarama, ajoraluartumilli tamanna iluatsinngitsoornikuuvoq.

Siunnersuuteqartup anguniagaa niuertarfinni iluanaaruteqartarnermik inatsisiliornissamik qulequtserneqarsimasoq isummersorfigissagutsigu, qulequttami oqaaseq niuertarfinni iluanaaruteqartarnerup pisisartunit niuertuniillu annertuumik annaasaqaataangitsumik siunnersuuteqarnissaq tulluartuusoraarput.

Nunatsinni nioqqtissat akisuallaallersimanagerat tamatsinnut unamminartuuvoq, angajoqqaat, ilinniagaqartut, SIK-isumaqatigiisutaat malillugu aningaasarsiaqartineqartut, isertitakitsut, akunnattumik isertitallit, utoqqalinersiallit annertuumik inuuniapiloornermik aqquusaagaqartut amerlapput. Iliuuseqartoqartariaqarporlu, ulluinnarni inuuniapiloornerup anigorneqarnissaannut iliuusissatut pilersaaruteqartoqartariaqartoq Inuit Ataqatigiini isumaqarpugut, piitsuusutsip killilerneqarnissaa inatsisartuni naalakkersuisunilu ilaasortaatarisimasatta sulissutigini kuugaluarpaajoraluartumillu amerlanerussuteqarfiginngitsoortarlugu. Nioqqtissat akii avinngarusumasuni, isorliunerusunilu ilungersunarnerpaamik inissisimapput, nunaqarfimmiortatsinnut assut artukkiisunik, aggerfinni nammineq maluginiartarpara Pilersuisup brugsinellu akigititai assut immunnut ukiuni kingullerni assigiikkannersorujussuanngorsimasut. Qaammatip ataasiunngitsulluunniit iluanni assersuutissaqqissuupput kaffit araba pisiniarfinni marlunni 5 kr-nimik akitsoriasaarneri, tamanna pissusissamisoornerpa? Naalakkersuisut akissuteqaamminni Atuisartoqarnermut unammilleqatigiinnermullu aqutsisoqarfiup iluanaaruteqartarneq pillugu

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

inatsiseqalernitta unammilleqatigiinnermut sunniuteqarnerloratarsinnaanera nioqqutissat akitsoqqeratarsinnaanerannik kinguneqarsinnaanera ernummatigigaat paasivarput. Taamaattorli unammilleqatigiinneq siusinnerusukkut ersarissoq maanna takujuminaallinikuuvoq, soorlu kaffini tamanna ersarissoq eqqarsarnartoqaqaaq. Pisiniarfiit niuertarnermini pisinermini akit qanoq annertutigisoq akilertarneraat ilisimanngilara, kisianni nioqqutissat imminnut akimikkut assigiittorujussuanngoriartorneri malunniukkiartortutullusooq ilinikuuvoq.

Augustusimi paragraf 37-ikkut nioqqutissat akiinut tunngasunik apeqquteqarpunga akissullu una qaammat takkuppoq, Naalackersuisut arlalitsugut nioqqutissat akitsorpallaannginnissaanik suliarninnik ingerlatsinertik ersarissarpaat, siusinnerusukkut suliarisimasatik siunissamilu tamanna ingerlatiinnarniarlugu ingerlatsinissaminnik pilersaaruteqarnerput ilaatigut uuliap nunarsuatsinni akitsortup kingunerisaanik nunatsinni killilimmik sunniuteqarnissaat qularnaarsimanerarpaat, saniatigut ukioq nutaaq aallarnerfigalugu akileraartarnikkut aaqqissuuseqqinnermik siunnersuuteqarnermikkut, isertitakinnerit akunnattumillu isertitallit pisisinnaasusaat qaffannerussasoq akissuteqaateqarput.

Naalackersuisut akissuteqaateqarnermini ilanngullugu ersarissarpaat, pisiniarfinni akinut tunngatillugu namminersorlutik pisiniarfinnit aalijangersarneqartatut, taamaalillutik Naalackersuisut ulluinnarni akigititanut akisussaaffeqaratik piginnaasaqaratilluunniit.

Taakku saniatigut ersarissaaffigineqarpoq innuttaasut isertitaat ineriartortutut oqaatigaat. Akissummilu ilanngullugit ilaatigut inatsit issuaavigineqartoq una oqaatsigerusuppara.

Unammilleqatigiinnermi inatsit paragraf 11:

"Suliffeqarfimmut ataatsimut arlalinnulluunniit pissaaneqarnerusumik inissisimanermik atonerluinissaq inerteqqutaavoq. /mm. 2. /mm. 1 malillugu atonerluineq assersuutigalugu pisimasinnaavoq: 1) toqqaannartumik ima/uunniit toqqaannangitsumik pisinermini imaluunniit tunisinermi akiusunik naapertuutinngitsunik ima/uunniit al/anik niuernermini tunngavissarititaasunik naapertuutinngitsunik pinngitsaa/iissuteqarnermi,"

Nersunarput nunaqarfinni najugallit, isertitakitsut, imaaliallaannarlu suliffissaminnik pissarsiniarnerminnik ajornartorsiuteqartut. Iliuserineqarsinnaasut naalackersuinikkut ingerlanneqarput taamaattorli ilaatigut eqqarsaatigineqartarujussuuvoq ilumut niuertarfiit ingammik isorliunerusuni akiminnik taamak unamminartigisunik akigititaqarneri pissusissaminut ingerlanersut.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Siunnersuuteqartoq niuertarfinni iluanaaruteqartarneq pillugu
inatsisiliortoqarnissaannik siunnersuuteqarpoq, Naalakkersuisullu
allannguutissamik siunnersuuteqarlutik. Inuit Ataqatigiinni
soqutigisarilluinnarparput inuiaqatigiit pitsaasunik atugassaqartitaanissaat,
niuertarfinni unammilleqatigiinneq qanorpiaq ingerlanersoq
misissoqqissaarneqartariaqarpoq.

Pisiniarfiit inuussutissanik nioqquteqartartut anginerit kisiisa eqqarsaatiginagit
aammali pisinarfiit kioskit akigititaat ilanngullugit eqqartortariaqarpagut,
innuttaasut qanoq amerlatigisut kioskini akiligassarsillutik niuerniartarnerat
ilisimasaqarfigisariaqarpagut, kioskinimi naliginnaavoq nioqqutissat akiisa
qaffasinnerusarneri, aggerfiga eqqaasagukku takussaasarpur isertitakinnerit
aningaasarsiffiup nalaani pisiniarfinnut kioskiusunut akiliartorlutik pisarneri
qularnangitsumillu pissakinnerit annertuumik annaasaqartarneri tassuunakkut
aamma ingerlasarpoq.

Tamaammat siunnersuut aammalu Naalakkersuisut allannguutissatut
siunnersuutaat ataatsimiititaliami misissorluaqqunarput, misissuineq
annertuumik isorliunerusuni, nunaqarfinni kioskinilu akigititanik eqqortunik
takussutissaqartoqarnissaanik pisariaqartitsivugut.

Siunnersuutit qulequttat marluusut soqutiginaatilerujussuupput taakkulu arlaat
tapersissagutigu inuiaqatigiinnut pitsaanerpaat angussagutigu ilisimasat
eqqortut ullutsinni atuuttut pisariaqartippagut tamaammat suliasaq
ataatsimiititaliamut susassaqtunut arlaliusinnaamatami ingerlateqqipparput.

Qujanaq.